

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy
Oszczędnościowo-Kredytowej w upadłości likwidacyjnej w W.
przeciwko S. J.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 listopada 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adwokata M. C. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych), podwyższoną o odpowiednią stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej pozwanemu S. J. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 27 czerwca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. przeciwko A. P., B. P. , B. K. , S. J. i T. M. o zapłatę, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 30 maja 2018 r. w ten sposób, że kwotę wskazaną w punkcie drugim wyroku podwyższył o odpowiednią stawkę podatku od towarów i usług, oddalił apelację S. J. w pozostałym zakresie, a apelację A. P. , B. P. , B. K. w całości oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny wskazał, że apelacje pozwanych są bezzasadne poza zawartym w apelacji pozwanego S. J. wnioskiem o podwyższenie przyznanego przez Sąd pierwszej instancji wynagrodzenia dla pełnomocnika ustanowionego z urzędu o należny podatek od towarów i usług.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany S.J., wskazując na naruszenie art. 84 k.c. w zw. z art. 65 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wskazał na rozbieżności w orzecznictwie sądów, co do możliwości uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli przez poręczyciela wekslowego i jednocześnie niemożność odwołania takiego poręczenia, za wyjątkiem istnienia wady formalnej, o czym stanowi art. 32 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 160, dalej „Prawo wekslowe”), jednocześnie będącego w sprzeczności ze złożeniem oświadczenia woli na wekslu przez poręczyciela, będącego w błędzie.

W opinii skarżącego, wyjaśnienia wymaga także problem, że „skoro nie stanowi wady formalnej weksla sfałszowanie podpisu osoby, natomiast brak podpisu już stanowi przedmiotową wadę, to czy nawet podpis, ale osoby będącej w błędzie, należy uznać za ważny, skoro osoba ta, wiedząc jakie są skutki prawne przedmiotowej czynności, nie złożyłaby takiego podpisu, to czy stwierdzając błąd oświadczenia woli należałoby uznać że takiego podpisu na wekslu nie ma i należy uznać, że istnieje wada formalna”.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że treść określonych przepisów prawa nie została dostatecznie wyjaśniona w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni tych przepisów. Gdy w ramach stosowania wskazanych przepisów powstały w orzecznictwie już określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie postulowanej wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2019 r., III CSK 105/19, niepubl.).

Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom. Problematyka przywołana w skardze była już przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który w wyroku z 9 września 2004 r. wyjaśnił, że zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego zobowiązanie poręczyciela wekslowego jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny, z wyjątkiem wady formalnej. Te ostatnie wypadki są wyjątkowe i zachodzą tylko wówczas, gdy według prawa wekslowego nie powstało zobowiązanie wekslowe osoby, za którą zostało udzielone poręczenie. Poręczyciel ponosi odpowiedzialność nawet wówczas, gdy osoba, za którą poręczył, nie miała zdolności wekslowej. Awalista odpowiada także wtedy, gdy podpis osoby, za którą poręczył został sfalszowany (II CSK 502/03, niepubl.). Sąd Najwyższy przywołał wywody zawarte w uzasadnieniu uchwały z 31 maja 1994 r. (III CZP 75/94, OSNC 1994/12/238) i podał, że zobowiązania osób podpisanych na wekslu są samodzielne, a odpowiedzialność wszystkich dłużników jest solidarna. Poręczenie wekslowe w systemie obowiązującego prawa jest instytucją całkowicie odrębną od poręczenia cywilnego. Specyficzna jest także akcesoryjność awalu. Ma ona znaczenie jedynie formalne - byt prawny poręczenia nie zależy bowiem w gruncie rzeczy od istnienia zobowiązania dłużnika głównego, lecz od istnienia podpisu na wekslu. Odpowiedzialność poręczyciela wekslowego jest samodzielna materialnie, niesubsydiarna, solidarna i w ograniczonym jedynie stopniu zależna od zobowiązania głównego. Wynika to z podkreślanego w literaturze formalnego, skrypturalnego i abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego. Instytucja

awalu służy przede wszystkim ochronie interesu wierzyciela. Awalista nie zobowiązuje się względem osoby, za którą poręczył, lecz względem jej wierzyciela.

Skarga kasacyjna nie zawiera nowych argumentów, świadczących o potrzebie ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego, w szczególności pomimo powołania się przez skarżącego na rozbieżności w orzecznictwie sądów, analiza przywołanych w skardze orzeczeń nie wykazuje, aby zachodziły pomiędzy nimi faktyczne istotne niezgodności w wykładni pojęcia wady formalnej w rozumieniu art. 32 Prawa wekslowego.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

7. Ze względu na trudną sytuację materialną skarżącego Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze w zw. z § 4, § 8 pkt 7 oraz § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.